

۸- چرا قدرت هایی مانند سلجوقیان، مغولان، عثمانی و... مانع از آن می شدند که ظرفیت ها و ارزش های اجتماعی فرهنگ اسلامی به طور کامل آشکار شود؟ **جواب:** زیرا این قدرت ها در چارچوب عادات تاریخی و فرهنگ قومی و قبیله ای رفتار می کردند.

۹- دوره استعمار چه تاثیری بر فرهنگ اسلامی داشته است؟ **جواب:** ۱- بخش هایی از جوامع اسلامی را تحت نفوذ سیاسی، نظامی خود درآوردند. ۲- رجال سیاسی جوامع اسلامی را از طریق قدرت نظامی و صنعتی مقهور و ساختند. ۳- قدرت سیاسی قومی و قبیله ای جوامع اسلامی را از طریق سازش با دولت های غربی با قدرت استعمارگران پیوند زدند.

۱۰- منظور از استبداد استعماری چیست؟ چگونه به وجود آمد؟ **جواب:** وقتی استبداد ایلی و قومی با استبداد استعمارگران غربی پیوند خورد استبداد جدیدی که جنبه استعماری داشت به وجود آمد.

۱۱- در مراحل گسترش فرهنگ اسلامی عصر بیداری از چه ویژگی هایی برخوردار است؟ **جواب:** ۱- مقاومت در برابر نفوذ و سلطه غرب ۲- متفکران اسلامی خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند. ۳- باروی کارآمدن انقلاب اسلامی مکاتب و روش های غربی مقابله با سلطه استعمار (ناسیونالیسم، ملی گرایی، مارکسیسم) کنار گذاشته شد. ۴- مرحله نوینی در گسترش فرهنگ اسلامی با الهام از انقلاب ایران به وجود آمد.

۱۲- کدام بخش از ارزش های اجتماعی اسلام با حاکمیت های قومی قبیله ای نادیده گرفته می شود؟ **جواب:** اخوت اسلامی، عدالت، تقوا، قانون گرایی، اتحاد، همبستگی (متأسفانه در تاریخ پس از اسلام به تدریج ارزش های فوق کم رنگ شدند. مثلاً تقوا کم رنگ شد و ارزش های خونی و نژادی رشد کرد. تبعیض ها جای عدالت را گرفت. زهد و ساده زیستی به تجملات تبدیل شد. برابری و برادری به قوم مداری تبدیل شد. استبداد ایلی و قبیله ای جای آزادی را گرفت.)

۱۳- عملکرد استبداد ایلی قاجار را با استبداد استعماری رضاخان مقایسه کنید. **جواب:** استبداد قومی ایلی با مذهب درگیری نداشت و شاهان ظاهر ا دینی بودند اما استبداد استعماری رضاخان چون در راستای تأمین نیازهای مادی غرب بود پوشش ظاهری دینی هم نداشت و مستقیماً با دین مبارزه می کرد.

۱۴- ناسیونالیسم چیست؟ چه تاثیری در جهان اسلام داشته است؟ **جواب:** صرفاً تعلق خاطر و وابستگی به عناصر سرزمین، نژاد، قومیت و زبان داشتن که هویت ملت را تعیین کند. وحدت امت اسلامی مخدوش بود. هویت سازی سکولار بود. اختلافات نژادی افزایش یافته بود. مقاومت اسلامی ضعیف شده بود.

گروه مشاوره فراهوش

سوالات و فعالیت های درس پنجم

INSTAGRAM : FARA_HOOSH99

- ۱- چرا بایده فرهنگ معاصر غرب را شناخت؟ **جواب:** برای شناخت دقیق و عمیق نظام جهانی و چگونگی پیدایش آن
- ۲- فرهنگ از چه لایه هایی تشکیل شده است؟ **جواب:** عقاید و ارزش های لایه های بنیادین و ریشه فرهنگ هستند که همانند روحی لایه سطحی (هنجارها، نمادها، رفتارها)، ظاهری و رویی فرهنگ را به حرکت وامی دارند.
- ۳- فرهنگ جدید غرب از چه زمانی شکل گرفت؟ **جواب:** پنج قرن اخیر در اروپا

- ۴- پرسش های اساسی که عقاید بنیادین هر فرهنگ در صد پاسخگویی به آنهاست چیست؟ **جواب:** نگاه به جهان هستی و فلسفه پیدایش جهان، نگاه به انسان و جایگاه انسان در جهان هستی، انواع شناخت و معرفت و راه های رسیدن به معرفت چه می تواند باشد؟
- ۵- ریشه رفتارها و هنجارهای فلسفی، مذهبی و مکاتب غربی کجاست؟ **جواب:** ریشه در عقاید و ارزش های بنیادین ۱- هستی شناسانه { انواع جهان هستی (دنیوی، معنوی، اساطیری و...) } ۲- انسان شناسانه (ویژگی های انسان از نظر اراده، اختیار، فطرت، خواسته ها و حقوق مادی و معنوی و...) ۳- معرفت شناسانه { روش شناسی : (از چه راه هایی می توان به شناخت حقیقت و واقعیت رسید؟ حس، تجربه، عقل، شهود، وحی و... } دارد.
- ۶- مهم ترین ویژگی های هستی شناسانه، انسان شناسانه و معرفت شناسانه عقاید بنیادین جهان غرب چیست؟ **جواب:** در بعد هستی شناسانه: سکولاریسم. در بعد انسان شناسانه: اومانیزم. در بعد معرفت شناسانه: روشنگری
- ۷- ویژگی های عقاید بنیادین هستی شناسانه جهان غرب چیست؟ **جواب:** ۱- رویکرد دنیوی و این جهانی به هستی (سکولاریسم) ۲- آرمان ها دنیوی و این جهانی اند. ۳- ابعاد معنوی انسان، ابعاد متافیزیکی و فوق طبیعی جهان فراموش شده اند (سکولاریسم آشکار) یا به صورت گزینشی در حاشیه اهداف و نیازهای دنیوی به خدمت گرفته می شوند (سکولاریسم پنهان)
- ۸- سکولاریسم آشکار و سکولاریسم پنهان چه تفاوتی بایکدیگر دارند؟ **جواب:** در سکولاریسم آشکار به کلی ابعاد معنوی انسان متافیزیکی جهان هستی انکار می شود ولی در سکولاریسم پنهان این ابعاد نفی نمی شود فقط در خدمت نیازهای دنیوی قرار می گیرد.
- ۹- نمونه هایی برای سکولاریسم آشکار و سکولاریسم پنهان بنویسید. **جواب:** سکولاریسم آشکار: مکاتب ماتریالیستی (ماده گرایانه) سکولاریسم پنهان: پروتستانتیسم (نهضت دینی مسیحیان معترض به کاتولیک ها)
- ۱۰- فرهنگ معنوی و دینی را با فرهنگ سکولاریسم مقایسه کنید. **جواب:** ۱- در سکولاریسم پنهان توجه به زندگی مادی در ابعاد علمی و نظری غلبه دارد. دنیا و رفع نیازها هدف زندگی انسان است ولی در فرهنگ معنوی، دنیا وسیله است. ۲- در جهان معنوی افراد دنیاگرا از آشکار کردن نیت خودشان خودداری می کنند ولی در جهان سکولار افراد دیندار رفتار خود را توجیه دنیوی می کنند.
- ۱۱- پروتستانتیسم چیست؟ **جواب:** نهضت اعتراضی به باورها و ابعاد معنوی و دینی مسیحیت (کاتولیک ها) بارویکرد گزینشی
- ۱۲- رفتار دنیاگرایان در جهان معنوی و دینی چگونه است؟ **جواب:** دنیاگرایان در جهان دینی اهداف زندگی مادی و دنیوی خود را آشکانمی سازند و رفتار دنیوی خود را در پوشش های معنوی پنهان می کنند.
- ۱۳- رفتار دین داران که در جهان سکولار زندگی می کنند چگونه است؟ **جواب:** دین داران ناگزیر هستند که هنجارها و رفتارهای دینی خود را با تفاسیر دنیوی و این جهانی توجیه کنند.
- ۱۴- آیا فرهنگ غالب جامعه در جهت گیری افراد تاثیر دارد؟ **جواب:** بله افراد سعی می کنند ارزش ها و عقاید خود را با هنجارهای جامعه ای که در آن قرار دارند معرفی و توجیه کنند. (همانند پاسخ های سوالات قبل)
- ۱۵- ویژگی های انسان شناسانه عقاید بنیادین جهان غرب (اومانیزم) را بنویسید. **جواب:** ۱- در این جهان متکثر، انسان موجودی دنیوی و این جهانی است. ۲- انسان وظیفه تدبیر معنوی در این جهان ندارد. ۳- اصل

در جهان ، انسان است که با اراده خود به تصرف در موجودات جهان می پردازد. ۴- توجه به ابعاد دنیوی ، جسمانی مادی انسان در هنر، ادبیات و حقوق بروز یافته است.

۱۶- فرهنگ اومانیسم را با فرهنگ معنوی مقایسه کنید. **جواب:** در فرهنگ معنوی اصالت با خدا است. انسان نشانه و خلیفه خدا بر زمین است و بر دیگر موجودات برتری دارد. و کرامت او ناشی از نزدیک شدن به خدا است اما در او مانیسم اصالت با انسان است نه خدا و زندگی دنیوی هدفی در خدمت به انسان است.

۱۷- هنرمدرن با هنر قرون وسطی چه تفاوتی دارد؟ **جواب:** هنر قرون وسطی بر ابعاد معنوی انسان تاکید دارد و نقاشان چهره های اسوه های انسانی را در هاله ای از قداست ترسیم می کردند ولی هنرمدرن بر ابعاد جسمانی و زیبایی های بدنی انسان تمرکز می کنند .

۱۸- حقوق بشر در اندیشه ی اومانیستی چه تفاوتی با حقوق انسان در فرهنگ دینی دارد؟ **جواب:** حقوق اومانیستی صورتی دنیوی بر اساس عادات و خواسته های طبیعی انسان دارد و انسان ها بدون نیاز به توجیه الهی و آسمانی خواسته های دنیوی را مطرح می کنند ولی حقوق انسان در فرهنگ دینی بر اساس فطرت الهی است و صورتی معنوی دارد و انسان ها خواسته های دنیوی خود را مستقلاً دنبال نمی کنند و این خواسته های دنیوی در سایه ی ابعاد معنوی اظهار می شود. (نفس پرستی هم در قالب مفاهیم دینی پنهان می شود .)

۱۹- چرا فرعون در توجیه رفتارش خود را در زمره خداوندگاران قرار می داد؟ **جواب:** زیرا در فرهنگ دینی افراد هواهای نفسانی خود را در قالب مفاهیم الهی و دینی پنهان می کنند و آشکارا خود را انسانی دنیوی و طبیعی معرفی نمی کنند

۲۰- منظور از روشنگری چیست ؟ روشنگری در معنای عام و روشنگری در معنای خاص را توضیح دهید . **جواب:** روشنگری یعنی با چه روش هایی به حقیقت و شناخت می رسیم و در این راه با چه موانعی روبه رو هستیم . روشنگری به معنای عام شناخت حقیقت بر اساس راه انبیا الهی و منکی بر عقل ، شهود و وحی است. روشنگری در معنای خاص مبتنی بر سکولاریسم و اومانیسم منکی بر عقل گرایی حسی است.

۲۱- روشنگری چه تاثیری بر دانش و علم مدرن داشته است؟ **جواب:** در قرون ۱۷ و ۱۸ و یکرودی عقل گرایانه (راسیونالیستی) داشت در قرون ۱۹ و ۲۰ صورتی حس گرایانه و تجربی پیدا کرد و در حال حاضر با فول تجربه گرایی با بحران معرفت شناختی روبه روده است .

۲۲- روشنگری در معنای عام با روشنگری در معنای خاص چه تفاوت هایی دارد؟ **جواب:** روشنگری در معنای عام از وحی و عقل تجربی و تجربی افتاده می کند و تفسیری دینی از انسان ارائه می دهد و تحصیل علم تقدس الهی دارد ولی روشنگری در معنای خاص چون شناخت را محدود به حس و تجربه می کند علمی تجربی ، سکولار و ناتوان از داوری ارزشی به وجود می آورد. علمی که در خدمت خواسته های صرفا دنیوی انسان است .

۲۳- منظور از دنیسم چیست ؟ **جواب:** اعتقاد به وجود خدا بدون اینکه به پیامبر ، شریعت و احکامی معتقد و پایبند باشند.

۲۴- آیا عقاید و رفتارهای دینی آثار دنیوی ندارد و آیا بیان آثار دنیوی آنها اشکال دارد؟ **جواب:** اثر دنیوی دارد مثلا در ماه رمضان خشونت کمتری شود یا مصرف برخی کالاها کمتر و مصرف بعضی بیشتر می شود . بیان اینها اشکالی ندارد .

۲۵- در چه صورتی پرداختن با آثار دنیوی عقاید و رفتارهای دینی مشکل ساز می شود؟ **جواب:** در صورتی که ارتباط بین آثار دنیایی دین با اراده ی الهی قطع شده باشد و دین فقط از نظر مادی مورد توجه باشد نه از نظر آخرت و اراده ی الهی و دین بازیچه ی دنیوی نفس پرستان باشد.

۲۶- تفاوت حقوق بشر در دو فرهنگ دینی و فرهنگ سکولار بیان کنید. **جواب:** حقوق بشر دینی مبتنی بر فطرت انسان و معنوی است مثلاً همه یادر دین برادر تو هستند یا در خلقت. اما حقوق بشر اومانیستی مبتنی بر خواسته و عادات طبیعی و مادی گرایانه ی بشر است و نباید با اصالت انسان در افتاد پس مثلاً حکم قصاص قابل قبول نیست.

۲۷- به چه دلیل روشنگری مدرن با رویکرد عقل گرایانه خود به دئیسم منجر می شود؟ **جواب:** نفی وحی و تاکید بر این مطلب که با کمک عقل خودمان و بدون استفاده از روش عملی می توان خدایا شناخت و در شناخت واقعیات فقط از معیارهای انسانی باید استفاده کنیم .

۲۸- از پایان قرن بیستم با قول تجربه گرایی، جهان غرب با چه بحران و چالشی روبه روشد؟ **جواب:** جهان غرب گرفتار بحران معرفت شناختی شد که امکان تشخیص درست یا غلط بودن باورها و اندیشه ها و خوب و بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب شد.

۲۹- ویژگی های روشنگری غرب و پیامدهای آن را در سه دوره زمانی مقایسه کنید. **جواب:** در قرون ۱۷ و ۱۸ باروی آوردن با عقل انسانی و تجربی به نفی عقل فرآ انسانی و وحیانی پرداختند که نتیجه آن روی آوردن به دین بدون برنامه، کم تاثیر و بی خدا شد. در قرون ۱۹ و ۲۰ با تاکید بر حس گرایی و طبیعت گرایی عقل و وحی را کنار گذاشتند که نتیجه آن روی آوردن به دانشی ابزاری جهت تسلط بر طبیعت مادی شد که در نهایت موجب اسارت انسان توسط فناوری ها و ابزار خودش شد. در پایان قرن بیستم گرایش تجربی انسان افول کرد و منجر به بحران معرفتی، هویتی و سردرگمی انسان شد.

۳۰- منظور از بحران معرفتی غرب چه بود؟ **جواب:** ناتوانی در تشخیص شناخت درست از نادرست در باورها، ارزش ها، عقاید و رفتارها،

سوالات و فعالیت های درس ششم

۱- تاریخ فرهنگ غرب به چند دوره تقسیم می شود؟ **جواب:** ۱- یونان و روم باستان ۲- قرون وسطی ۳- دوره رنسانس ۴- غرب جدید

۲- جهان غرب چگونه از دوره های تاریخی خود عبور کرد؟ **جواب:** با پذیرش مسیحیت و سقوط روم غربی از دوره باستان وارد دوره قرون وسطی شد. با فرو ریختن اقتدار کلیسا، کشف آمریکا و نهضت پروتستانتیسم وارد دوره رنسانس شد. با انقلاب صنعتی، رشد تجارت و علم، پیدایش دولت - ملت ها وارد دوره جدید شد.

۳- فرهنگ دوره باستان (یونان و روم) با قرون وسطی چه تفاوت هایی دارد؟ **جواب:**

دوره ی باستان قرون وسطی

فرهنگ اساطیری فرهنگ دینی مسیحیت

پرستش خدایان متعدد اعتقاد به توحید

نگاه متکثر به عالم نگاه واحد به عالم

(درباستان خلقت از خدایان متعدد نشات می گرفت و متکثر بود ولی در قرون وسطی همه مخلوقات به خدای واحد می رسید.)

- ۴- رنسانس به چه معناست؟ مشخصات این دوره تاریخی را بنویسید؟ **جواب:** به معنای تجدید حیات و تولد دوباره و بازگشت به دوران فرهنگ یونان و روم باستان. ۱- رویکردی دنیوی به مفاهیم معنوی و توحیدی (سکولاریسم) ۲- حرکت های اعتراضی نسبت به مذهب ۳- رویکرد دنیوی به عالم در سطح هنر، اقتصاد، سیاست ۴- ظهور پادشاهان محلی به عنوان رقیبان کلیسای دنیا طلب ۵- تلاش جهت حذف کلیسا و نقش دین و معنویت
- ۵- برخی از ویژگی های دوره ی تاریخی قرون وسطی را بنویسید. **جواب:** ۱- سکولاریسم عملی (به نام دین دنیا طلب کردن) ۲- به بهانه ایمان و وحی عقل را از اعتبار می انداختند. ۳- اقتدار کلیسا در همه ی امور زندگی ۴- اقتصاد کشاورزی و نظام ارباب رعیتی ۵- برده داری عام و فراگیر
- ۶- جهان غرب چگونه از دوره قرون وسطی به دوره رنسانس عبور کرد؟ **جواب:** ۱- جنگ های صلیبی، مواجهه با مسلمانان و فتح قسطنطنیه اقتدار کلیسا را فرو ریخت. ۲- ظهور قدرت های محلی به عنوان رقیبان دنیا طلب کلیسا
- ۷- رویکرد هنر، اقتصاد و سیاست در عصر رنسانس چگونه بود؟ **جواب:** در هنر به ابعاد جسمانی و دنیوی انسان اهمیت می دادند. در اقتصاد بارشده تجارت و کشف آمریکا از اقتصاد کشاورزی ارباب رعیتی به اقتصاد صنعتی سرمایه داری عبور کردند. در سیاست قدرت های محلی و شاهزادگان به رقابت با کلیسا پرداختند.
- ۸- رویکرد مذهب در دوره رنسانس چگونه بود؟ **جواب:** حرکات اعتراضی با دورویکرد: ۱- رویکرد دنیاگرایانه) همانند کلیسا) و تنها مخالفت با قدرت پاپ ۲- رویکرد معنوی و تقابل با دنیاگرایی
- ۹- نگاه اساطیری باستان به عالم، چه تفاوتی با فرهنگ مسیحیت در این خصوص دارد؟ **جواب:** توجه به عالم کثرت (یعنی جهان دارای منسهای گوناگون و متکثر است) از ویژگی های دوره اساطیری باستان است. مسیحیت نگاهی توحیدی داشت. (البته با عقیده به تثلیث و سکولاریسم عملی آن را تحریف کردند.)
- ۱۰- تحریفات مسیحیت چه پیامدهایی به دنبال داشت؟ **جواب:** ۱- در سطح اندیشه و نظر: عقیده به تثلیث و دور شدن از ابعاد عقلانی توحید ۲- در سطح زندگی و عمل: توجیه عملکرد دنیوی تحت پوشش دین و معنویت (سکولاریسم عملی)
- ۱۱- چگونه فلسفه روشنگری به وجود آمد و سکولاریسم نهادینه شد؟ **جواب:** ۱- بازگشت به فرهنگ باستان جهت حذف پوشش دینی و تفسیر توحیدی ۲- حرکت های اعتراضی دینی به کلیسا و تفاسیر پروتستانی دینی و رواج آن در سطح فرهنگ عمومی جامعه ۳- نفوذ تفاسیر دینی فوق به لایه های عمیق فرهنگ غرب
- ۱۲- فیلسوفان روشنگری چگونه به تفسیر این جهان می پرداختند؟ **جواب:** با انکار ارزش علمی وحی زمینه ی پیدایش علمی را فراهم آوردند که مستقل از وحی و صرف نظراز ابعاد متافیزیکی و فوق طبیعی عالم به تفسیر این جهان می پرداختند.
- ۱۳- چگونه در دوره رنسانس، ارزش های بنیادین غرب در عرصه علم و فناوری خود را ظاهر ساخت؟ **جواب:** ۱- علم رسالت شناخت حقیقت عالم و تعالی انسان را از دست داد و به صورت عقلانیت ابزاری در آمد. (وسیله ای برای تسلط انسان بر طبیعت) ۲- در بین علوم، علوم تجربی با رهاورد فناوری و صنعت بیشترین اهمیت را یافت.
- ۱۴- اقتصاد دودوره ی قرون وسطی و دوران رنسانس را با یکدیگر مقایسه کنید. **جواب:** در قرون وسطی اقتصاد بر مدار کشاورزی و روابط اجتماعی ارباب رعیتی (فئودالی) استوار بود که کشاورزان وابسته به زمین ارباب بوده و غیر قابل

انتقال بودند. در رنسانس گسترش تجارت و رشد صنعت به پیدایش قشر جدید سرمایه داران انجامید و اقتصاد فئودالی به صنعتی - سرمایه داری تبدیل شد.

۱۵- چگونه ارزش های بنیادین غرب در اقتصاد دوران رنسانس خود را ظاهر ساخت ؟ **جواب:** با گسترش تجارت ، صنعت رشد کرد و قشر جدید سرمایه داران صنعتگر به وجود آمدند و روابط پیشین ارباب رعیتی را تغییر دادند.

۱۶- در قرون وسطی رویکرد به حقوق بشر چگونه بود ؟ **جواب:** به دلیل باورهای دینی مردم ، رفتارهای دنیوی نظام فئودالی توجیه دینی می شد.

۱۷- حقوق فطری با حقوق طبیعی بشر چه تفاوت هایی دارد ؟ **جواب:** حقوق فطری الهی انسان به نیازهای دنیوی و معنوی باد و ابزار وحی و عقل می نگردد. ولی حقوق طبیعی صرفا به نیازهای این جهانی و طبیعی انسان نظر دارد.

۱۸- حقوق بشر در فرهنگ دینی چگونه است ؟ **جواب:** ریشه در ربوبیت پروردگار و فطرت الهی انسان دارد و وظیفه حراست از خلافت انسان و کرامات ذاتی او را دارد.

۱۹- در عقاید و ارزش های جدید غرب رویکرد سیاست و نظام سیاسی چگونه است ؟ **جواب:** نظام سیاسی سکولار که آرمان های خود را بر مبنای حقوق طبیعی و خواسته های دنیوی تنظیم می کند و اراده ی انسان ها را مستقل از ابعاد آسمانی و الهی مبدقانون قرار می دهد.

۲۰- ویژگی های اندیشه سیاسی لیبرالیسم را توضیح دهید . **جواب:** ۱- اصالت بخشیدن به انسان دنیوی ۲- مبنای قانون گذاری اراده ی انسان ها است (مبداهمه ی ارزش ها انسان است نه حاکمیت الهی) ۳- فقط به حقوق طبیعی توجه می کند ۴- همه امور در قیاس با اراده ی انسان مباح است.

۲۱- نخستین انقلاب سیاسی لیبرال در تاریخ سیاسی جهان کدام است و چگونه شکل گرفت ؟ **جواب:** انقلاب فرانسه با حرکت های فرهنگی دوران رنسانس و اندیشه های فلسفی روشنگری و تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی به وجود آمد.

۲۲- به چه دلیل مواجهه ی با مسلمانان در طول جنگ های صلیبی و فتح قسطنطنیه ، زمینه های اقتدار کلیسا را درهم ریخت ؟ **جواب:** چون کلیسا بر پایه ی کتب عهد عتیق و انجیل استوار بود و با علوم جدید مخالفت داشت ولی اسلام به گسترش و رشد علم دستوری دهد و آنها از طریق این جنگ ها با آزاداندیشی و علم گرایی آشنا شدند. همچنین خسارات اقتصادی و نیروی انسانی، قدرت فئودال ها و کلیسا را کاهش داد.

۲۳- چگونه فلسفه های روشنگری موجب شکل گیری فرهنگ معاصر غرب شد ؟ **جواب:** چون مردم و فرهنگ عمومی آنچنان از تسلط و دنیاگرایی دینی مسیحیت زده شده بودند که وقتی سکولاریسم توسط اندیشمندان به انسان به صورت مستقل توجه کرد شیفته ی آن شدند و در سطوح عمیق جامعه نفوذ یافت.

۲۴- تحولات فرهنگی ، اجتماعی غرب در زمینه های دینی ، فلسفی ، صنعتی و سیاسی و ترتیب تاریخی آنها را بیان کنید . **جواب:** سیر تحولات به ترتیب دینی ، سیاسی ، فلسفی و صنعتی بود. در زمینه ی دینی از تقدس قدیسان و تمرکز دینی کلیسا به سمت عدم تمرکز دینی حرکت کردند. در زمینه ی سیاسی کم رنگ شدن مرزهای سیاسی و جهانی شدن مطرح شد. در زمینه ی فلسفی توجه به عالم کثرات رایج شد. در زمینه ی صنعتی صنایع چاپ و بخار و تکنولوژی های ماشینی مطرح شد .

۲۵- اگر در تحلیل و بررسی یک فرهنگ صرفا به سطوح ولایه های سطحی و بیرونی آن بسنده شود، چه نارسایی ها و کاستی هایی در پی در پی دارد ؟ **جواب:** امکان ریشه یابی مسایل و چالش های اجتماعی میسر نمی شود. چگونگی

شکل گیری هویت فرهنگی و هویت اجتماعی افراد جامعه مشخص نمی شود. نمی توانیم دلایل ایجاد، تغییر و تحول یک فرهنگ را شناسایی کنیم.

سوالات و فعالیت های درس هفتم

- ۱- جامعه جهانی چگونه شکل می گیرد؟ **جواب:** شبکه روابط میان جوامع مختلف در هر دوره تاریخی، جامعه جهانی را می سازد.
- ۲- چه عواملی در جامعه جهانی موثر است و حالت های متفاوتی به وجود می آورد؟ **جواب:** ۱- ویژگی های فرهنگ جوامع ۲- قدرت تاثیر گذاری جوامع
- ۳- در چه صورت نظام جهانی از انسجام برخوردار است؟ و در چه صورتی دچار چالش و تضادهای درونی می شود؟ **جواب:** اگر فرهنگی که در سطح جهانی غالب شده ویژگی های مطلوب فرهنگ جهانی را داشته باشد نظام جهانی انسجام خواهد داشت در صورتی که فرهنگ غالب ویژگی های مطلوب فرهنگ جهانی را نداشته باشد نظام جهانی دچار چالش و تضادهای درونی می شود.
- ۴- تاثیر فرهنگ سلطه در نظام جهانی چگونه است؟ **جواب:** ۱- تقسیم جامعه ی جهانی به دو بخش مرکز - پیرامون ۲- ایجاد وابستگی بین کشورهای مرکز - پیرامون ۳- ایجاد زمینه ی ستیز و چالش بین کشورهای مرکز - پیرامون
- ۵- در چه صورتی نظام جهانی صحنه تعاملات یا برخورد های فرهنگی می شود؟ **جواب:** در صورتی که جامعه ی جهانی عرصه ی حضور فعال فرهنگ های متفاوت باشد.
- ۶- نمونه ای از چالش بین فرهنگ ها در سطح جهان بنویسید: **جواب:** مواجهه فرهنگ غرب با فرهنگ اسلام
- ۷- جامعه جهانی در گذشته دارای چه ویژگی هایی بوده است؟ **جواب:** ۱- فرهنگ ها و تمدن های مختلف هر یک در بخشی از جهان حاکمیت و قدرت سیاسی داشتند. ۲- روابط اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی بین الملل با حاکمیت های مختلف در جهان وجود داشت. ۳- تعاملات فرهنگی تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی نبود. ۴- اگر در عرصه نظامی جامعه ای مغلوب می شد ولی از فرهنگ برتر برخوردار بود فرهنگ جامعه ی مهاجم را در خود هضم و جذب می کرد. ۵- امکان عبور فرهنگ ها از مرزهای جغرافیایی از طریق تجارت و تعامل علمی فراهم بود.
- ۸- نمونه هایی ذکر کنید که نشان دهد فرهنگ جامعه ی مهاجم در فرهنگ جامعه ی مغلوب هضم و جذب شده باشد؟ **جواب:** ۱- حفظ هویت ایرانیان در مقابل حاکمیت یونانیان سلوکی ۲- تحمیل فرهنگ چین شکست خورده بر مغولان ۳- غلبه فرهنگی اسلام بر مغولان
- ۹- چگونه فرهنگ اسلام نشر و گسترش یافت؟ **جواب:** گسترش فرهنگ اسلامی مرهون قوت و قدرت فرهنگی اش بود که به تدریج پذیرفته شد و در مناطق جنوب شرقی آسیا از طریق تجارت منتشر و گسترش یافت.
- ۱۰- شکل روابط بین الملل در دو قرن اخیر چگونه است؟ **جواب:** ۱- شکل گیری روابط مرکز - پیرامون ۲- آسیب پذیری موقعیت فرهنگی کشورهای غیر غربی که در حاشیه روابط سیاسی و اقتصادی بین الملل قرار گرفت.
- ۱۱- چه عواملی و مراحل موجب شکل گیری نظام نوین جهانی شد؟ **جواب:** ۱- پیدایش قدرت های سیاسی سکولار (دولت - ملت ها) ۲- قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت پیوند خورد. ۳- مبلغان مسیحی و فراماسونری به خدمت گرفته شد. ۴- جوامع در نظام جهانی استعماری ادغام شدند.

- ۱۲- چگونگی پیدایش قدرت های سکولار (دولت - ملت) را توضیح دهید . **جواب:** زوال تدریجی قدرت کلیسا منجر به حاکمیت فئودال ها شد و با انقلاب فرانسه دولت هایی شکل گرفت که هویت خود را در ابعاد جغرافیایی، تاریخی، نژادی و قومی تعریف می کرد نه دینی و معنوی
- ۱۳- به چه دلایلی سرمایه داران جایگاه برتری نسبت به زمین داران پیدا کردند؟ **جواب:** ۱- رشد تجارت در دوران جدید ۲- بردگی سیاه پوستان آفریقایی و انتقال آنها به مزارع آمریکایی ۳- انتقال ثروت به اروپا
- ۱۴- چگونه در نظام جهانی نوین قدرت با سرمایه ، تجارت و صنعت پیوند خورد ؟ **جواب:** سرمایه داران جایگاه برتری یافتند و دولت ها برای تقویت قدرت خود نیازمند سرمایه ی آنها بودند و سرمایه داران نیز برای تجارت و سود نیازمند حمایت نظامی دولت ها بودند. صنعت نیز بر انباشت ثروت و موقعیت سرمایه داران افزود.
- ۱۵- به چه دلیلی کشورهای غربی در نظام نوین جهانی از مبلغان مذهبی و سازمان های فراماسونری استفاده می کردند؟ **جواب:** ۱- برای تامین منافع اقتصادی نیازمند درهم شکستن مقاومت های فرهنگی اقوامی بودند که سلطه و نفوذ آنها را تحمل نمی کردند. ۲- با تبلیغ مسیحیت فرهنگ عمومی جوامع غیر غربی را دچار اختلال کنند. ۳- بر نخبگان سیاسی کشورهای دیگر تاثیر گذارند.
- ۱۶- ادغام جوامع در نظام جهانی استعمار چگونه بوده است ؟ (کشورهای استعمارزده به چند نوع تقسیم می شوند؟) **جواب:** ۱- جوامعی که مستقیماً به تصرف کشورهای استعمارگر درمی آمدند. ۲- جوامعی که از قدرت بیشتری برخوردار بودند و امکان غلبه مستقیم نظامی بر آنها نبود از طریق نفوذ اقتصادی ، سیاسی و فرهنگی (شرایط نیمه استعماری) تحت سلطه درمی آمدند. (با استعمار نو و فرانو)
- ۱۷- چالش ها و ستیز های درون یک فرهنگ با چالش ها و ستیز های بین دو فرهنگ چه تفاوت هایی دارد؟ نمونه بیاورید . **جواب:** دو فرهنگ در عقاید بنیادین و لایه های عمیق فرهنگی با یکدیگر دچار چالش می شوند در حالی که ممکن است درون یک فرهنگ بین اجرای رفتارها و هنجارها (لایه های سطحی فرهنگ) تفاوت وجود داشته باشد . مثلاً چالش جهان اسلام با جهان غرب از نوع چالش های بین دو فرهنگ است و چالش لیبرالیسم و سوسیالیسم درون یک فرهنگ (فرهنگ غرب) است .
- ۱۸- موقعیت فرهنگی جوامع غیر غربی را در مراحل سه گانه استعمار (قدیم) ، استعمار نو و استعمار فرانو توصیف کنید . **جواب:** در استعمار قدیم چون اصالت با استعمار نظامی و سیاسی همراه بود فرهنگ کمتر تحت تاثیر بود و تا حدودی فرهنگ بومی حفظ می شد. در استعمار نواصلت با اقتصاد بود و فرهنگ بومی تحت تاثیر استعمارگران قرار می گرفت ولی فرهنگ به طور ویژه مورد توجه استعمارگران نبود. در استعمار فرانو اصالت با فرهنگ است و مهم ترین ابزار استعماری قرار می گیرد .
- ۱۹- درباره هویتی که کشورهای تازه تاسیس پیدا می کنند و تاریخی که برای هویت آنها تدوین می شود تا ملل کنید . **جواب:** کشورهای تازه استقلال یافته و جدا شده از پیکره جهان قدیم از هویت فرهنگی منسجمی برخوردار نیستند . مرزهای جغرافیایی آنها نیز سیاسی و تحت امر استعمارگران شکل گرفته است و تنها در قالب مزیت نسبی در تولید برخی کالاها به صورت کشورهای تک محصولی در می آیند و خود را از این طریق به دیگران می شناسانند.

- ۱- برای ابعاد اقتصادی، سیاسی و فرهنگی واحد اجتماعی کشور مثال بزنید: **جواب:**
 مزرعه، کارخانه، بانک، اشتغال، تورم (اقتصادی) امنیت، قدرت، دولت، انتخابات، نیروهای مسلح (سیاسی) معرفت، رسانه، هنر، ادبیات، دانشگاه، مسجد و مدرسه (فرهنگی)
- ۲- **نظام جهانی چیست؟ جواب:** واحد اجتماعی کلان در سطح جهانی که دارای ابعاد اقتصادی، سیاسی و فرهنگی است.
- ۳- **نظام نوین جهانی در ابعاد اقتصادی چه تحولاتی را از سر گذراندند؟ جواب:** کشورهای استعمارگر ابتدا اقتصاد کشورهای استعمارزده را دگرگون کردند و به تدریج آنها را به بازار، تهیه کننده مواد خام و نیروی کار کشورهای غربی تبدیل کردند و با اقتصاد تک محصولی به کشورهای استعمارگر وابسته کردند. اقتصاد سرمایه محور با انباشت ثروت، شرکت های چندملیتی بزرگ و گسترش صنعت ارتباطات و نهادهای بین المللی اقتصادی را شکل داد.
- ۴- **نظام نوین جهانی در ابعاد سیاسی چه تحولاتی را از سر گذراندند؟ جواب:** قدرت های استعماری با فتوحات استعماری، جغرافیای سیاسی جدیدی را در مناطق حضور خود برای دیگر فرهنگ ها پدید آوردند که نام دولت - ملت با هویتی قومی و سکولار داشتند که با جهانی شدن از اهمیت مرزهای سیاسی کاسته شد.
- ۵- **نظام نوین جهانی در ابعاد فرهنگی چه تحولاتی را از سر گذراندند؟ جواب:** استعمارگران در کنار ایجاد وابستگی های اقتصادی و سیاسی جوامع غیر غربی با استفاده از صنعت ارتباطات، موجب خود باختگی فرهنگی این جوامع و تشکیل امپراتوری رسانه ای خود شدند.
- ۶- **عملکرد اقتصادی کشورهای غربی در چارچوب روابط دولت - ملت های جدید چگونه شکل گرفت؟ جواب:**
 قدرت سیاسی دولت - ملت ها با منافع اقتصادی صاحبان ثروت و صنعت و تجارت هماهنگ بود و رقابت های سیاسی استعمارگران با منافع اقتصادی آنان پیوند داشت.
- ۷- **نظام اقتصادی کشورهای غیر غربی پیش از استعمار را با دوران استعمار مقایسه کنید: جواب:** نظام اقتصادی این کشورها پیش از استعمار اغلب در تعامل با محیط جغرافیایی خود و به گونه ای مستقل عمل می کرد و روابط تجاری آنها در حدی نبود که استقلال سیاسی شان را در معرض خطر قرار دهد. اما در دوران استعمار ساختار اقتصادی شان دگرگون شد و در راستای پاسخ به نیازهای کشورهای غربی درآمدند و دچار اقتصاد تک محصولی، وابستگی اقتصادی، بازار کالاهای غربی، تامین کننده مواد خام و نیروی کار برای غربی ها شدند.
- ۸- **تغییرات ساختار اقتصادی کشورهای غیر غربی در دوران استعمار دارای چه ویژگی هایی است؟ جواب:** ۱- به بازار مصرفی غرب تبدیل شدند. ۲- تامین کننده نیروی کار و مواد اولیه غرب شدند. ۳- صادر کننده یک ماده خام شدند. (تک محصولی شدند). ۴- دچار کاهش قدرت چانه زنی در اقتصاد شدند. (افزایش وابستگی اقتصادی به غرب)
 ۵- مبادلات نابرابر در سطح جهانی به نفع کشورهای غربی ۶- انتقال برخی صنایع وابسته از غرب به کشورهای غیر غربی در جهت منافع استعمارگران (نه تعدیل جهانی ثروت) ۷- ورود به استعمار نو و ادامه حضور در چرخه نامتعادل توزیع ثروت جهانی
- ۹- **دولت - ملت ها چه تفاوتی با حاکمیت های پیشین دارند؟ جواب:** حاکمیت های پیشین هویتی دینی و معنوی داشتند ولی دولت - ملت ها، هویتی ناسیونالیستی، قومی با جغرافیایی سیاسی و اقتصادی جدیدی داشتند.

- ۱۰- گروه سرزمینی، دولت - ملت چه نوع جامعه ای است؟ **جواب:** واحدهای اجتماعی که در سرزمینی به نام کشورداری نظام سیاسی، اقتصادی، آموزشی مشترکی هستند و توسط یک دولت اداره می شوند و اعضای آن خود را یک ملت می شناسند.
- ۱۱- دولت - ملت ها چگونه پدید آمدند؟ **جواب:** دولت - ملت ها حاکمیت های سیاسی نوینی بودند که نخستین بار با فلول قدرت کلیسا پدید آمدند.
- ۱۲- دولت - ملت های جدید از چه هویتی برخوردار بودند و چگونه عمل می نمودند؟ **جواب:** هویتی سکولار، دنیوی، قوم گرایانه، ناسیونالیست داشتند. در مسیر توسعه و گسترش خود به صورت قدرت های استعماری درآمدند و با فتوحات استعماری جغرافیای سیاسی جدیدی برای دیگر فرهنگ ها پدید آوردند.
- ۱۳- هویتی که استعمارگران برای فتوحات خود شکل دادند چگونه بود؟ **جواب:** هویتی قومی و سکولار
- ۱۴- فرایند جهانی شدن چگونه شکل گرفت؟ **جواب:** ۱- انباشت ثروت و پدید آمدن شرکت های بزرگ چندملیتی ۲- گسترش صنعت ارتباطات ۳- کاهش اهمیت مرزهای سیاسی ۴- شکل گیری بازارهای مشترک منطقه ای و نهادهای بین المللی ۵- مدیریت سرمایه گذاری شرکت های بین المللی در سطح جهانی ۶- مخدوش شدن استقلال اقتصادی و سیاست های ملی
- ۱۵- دیدگاه موافقان و مخالفان جهانی شدن را مقایسه کنید: **جواب:** موافقان: جهانی شدن بدون اعتنا به مرزهای ملی نظم نوینی با جریان های نیرومند تجارت و تولید بین الملل را پیش می راند. مخالفان: جهانی شدن انجام مطلوب جهانی را به دنبال نداشته است بلکه چالش ها و تضادهایی فراتر از مرزهای سیاسی دولت ها پدید آورده است.
- ۱۶- مبادلات فرهنگی جوامع از دیرباز چگونه شکل می گرفته است؟ **جواب:** از طریق تجارت، مهاجرت و جنگ، برخورد، انتقال، اشاعه فرهنگ و مبادلات فرهنگی شکل می گرفته است.
- ۱۷- نظام جهانی در عرصه فرهنگی شاهد چه تحولاتی بوده است؟ (نظام جهانی چه تاثیراتی بر فرهنگ جوامع غیر غربی داشته است؟) **جواب:** بر خورد استعماری غرب: ۱- موجب ضعف اقتصادی و سیاسی و خود باختگی فرهنگی جوامع غیر غربی شد. ۲- جوامع غیر غربی مدیریت خود را در گزینش عناصر فرهنگی از دست می دهند ۳- مدیریت فرهنگی جوامع غیر غربی در چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی در دست استعمارگران غربی قرار می گیرد.
- ۱۸- مفهوم امپراتوری رسانه ها را توضیح دهید؟ **جواب:** توسعه صنعت ارتباطات فاصله های زمانی و مکانی را کوچک کرده و مرزهای جغرافیایی را فروریخته، کشورهای غربی و در راس آنها آمریکا با موقعیت قدرت و ثروت برتر با تولید و پخش رسانه ها به مدیریت فرهنگی جوامع خود باخته غیر غربی پرداختند.
- ۱۹- چرا کشورهای کمتر توسعه یافته در برابر امپراتوری فرهنگی آسیب پذیرترند؟ **جواب:** زیر منابع و امکانات لازم برای حفظ استقلال فرهنگی خود را ندارند.
- ۲۰- تجمع قدرت رسانه ای در دست صاحبان ثروت و کانون های صهیونیستی چه تاثیراتی داشته است؟ **جواب:** ۱- هویت فرهنگی جوامع غیر غربی را متزلزل ساخته است. ۲- ارزش های دموکراتیک و سازوکارهای دموکراسی جهان غرب را به سخره گرفته و تضعیف نموده است.
- ۲۱- جهان غرب از طریق رسانه ها چگونه به مدیریت فرهنگی جوامع غیر غربی می پردازند؟ **جواب:** فرهنگ عمومی جوامع غیر غربی را مدیریت می کنند.

۲۲- چگونه جهان غرب به تثبیت مرجعیت علمی خود می پردازد؟ **جواب:** باتریت نخبگان کشورهای غیر غربی و توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی

۲۳- منظور از توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی توسط جهان غرب چیست؟ **جواب:** بخشی از علوم طبیعی را که مورد نیاز برای خدمت رسانی به کالاهای غربی است به کشورهای در حال توسعه آموزش می دهد ولی از آموزش دانش های راهبردی خودداری می کنند .

۲۴- به چه منظوری غرب به تربیت نخبگان کشورهای غیر غربی می پردازد؟ **جواب:** ۱- تثبیت مرجعیت علمی غرب ۲- توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی

۲۵- علوم انسانی غرب زندگی آدمی را چگونه تعریف می کند و سازمان می دهد؟ **جواب:** بر بنیان های هستی شناختی انسان شناختی و روش های معرفتی بعد از رنسانس زندگی آدمی را صرف نظر از ابعاد معنوی به گونه ای سکولار و دنیوی تعریف می کند و سازمان می دهد

۲۶- ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی چه نقش و تأثیری داشته است؟ **جواب:** علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی عمیق ترین نقش را در توزیع جهانی فرهنگ غربی ایفا می کند تا فرهنگ های دینی خود را از نگاه فرهنگ غربی بازخوانی کنند و از بنیان های معرفتی دینی و قدسی محروم شوند.

۲۷- چرا ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی عمیق ترین نقش را در توزیع جهانی فرهنگ غربی ایفا می کند؟ **جواب:** زیرا موجب می شوند فرهنگ های دینی خود را از نگاه فرهنگ غربی بازخوانی کنند و از بنیان های معرفتی دینی و قدسی محروم شوند.

۲۸- دلیل تلاش کشورهای غربی برای ممانعت از دستیابی ایران به تکنولوژی هسته ای چیست؟ **جواب:** ۱- حفظ مرجعیت علمی غرب ۲- مانع استقلال علمی و هویت مستقل ایرانی شوند.

۲۹- چرا در برابر تلاش جامعه علمی ایران برای تدوین علوم انسانی مبتنی بر نیازهای بومی و مبانی معرفتی اسلامی مقاومت می شود؟ **جواب:** ۱- جلوی خودباوری فرهنگی ایران و سایر کشورها گرفته شود. ۲- مانع از مقاومت فرهنگی ایران در برابر بنیان های هستی شناسانه، انسان شناسانه و معرفت شناسانه فرهنگ جهان غرب شوند.

سوالات درس نهم

۱- چرا در قرن هجدهم ارزش ها و آرمان های دنیوی برای جهان غرب موجی از امید آفرید؟ **جواب:** چون امید به حاکمیت دنیوی و این جهانی انسان، امید به قدرت و سلطه آدمی بر طبیعت و امید به ایجاد بهشتی بر روی زمین که پیش از آن در آسمان به دنبال آن بود.

۲- ارزش ها و آرمان های دنیوی جهان غرب که موجی از امید در قرن هیجدهم آفرید را بنویسید. **جواب:** ۱- سکولاریسم و انکار آسمانی بودن دین ۲- اومانیسم و تمرکز توجه به انگیزه ها و ارزش ها و آرمان های انسانی ۳- قطع ارتباط با متافیزیک و فراموشی مبدا و معاد

۳- انواع چالش های جدید فرهنگ جدید فرهنگ را نام ببرید و برای هر یک نمونه ای ذکر کنید. **جواب:** ۱- اقتصادی (بحران بیکاری، رکود اقتصادی) سیاسی (عدم مشروعیت نظام های سیاسی، ساختار معیوب سازمان ملل متحد) اجتماعی (گسترش اعتیاد، طلاق) فرهنگی (بحران های معرفتی، هویتی، نیهیلیسم) ۲- منطقه ای (جنش